

Sygn. akt I ACa 1009/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik (spr.)
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Marek Boniecki
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. D.

przeciwko (...) Spółce z o.o. z siedzibą w Z.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 26 marca 2015 r. sygn. akt IX GC 578/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

„I. zasądza od strony pozwanej (...) Spółki z o.o. z siedzibą w Z. na rzecz powoda Z. D. kwotę 103.303,17 zł (sto trzy tysiące trzysta trzy złote 17/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 27 grudnia 2013 r.;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.783 zł (osiem tysięcy siedemset osiemdziesiąt trzy złote) tytułem kosztów procesu.”;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 7.866 zł (siedem tysięcy osiemset sześćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Marek Boniecki SSA Józef Wąsik SSA Zbigniew Ducki

Sygn. akt I A Ca 1009/15

UZASADNIENIE

Powód Z. D. domagał się zasądzenia od strony pozwanej (...) **spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.** kwoty 103,303,17 zł wraz z odsetkami liczonymi od 27 grudnia 2013 r. i kosztami postępowania. W uzasadnieniu podał, że w latach 2004 – 2013 był współnikiem spółki pozwanej, posiadał 252 z 720 udziałów, tj. 35 % udziałów kapitału zakładowego spółki. Tym samym przysługiwało mu prawo do partycypacji w zysku w takim stosunku procentowym. Pozwany jest zobowiązany do wypłacenia powodowi dywidendy od uzyskanego w danym roku dochodu, bowiem Zgromadzenie Wspólników w dniu 29 czerwca 2012 r. podjęło uchwałę o podziale wypracowanego zysku za rok 2011 poprzez wypłatę na rzecz wspólników dywidendy. Dochód w 2011r. wyniósł 295 151,92 zł. Na powoda przypada udział w wysokości 103 303,17 zł (35 % z 295 151,92).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Krakowie zobowiązał pozwanego do zapłaty na rzecz powoda kwoty wskazanej w pozwie wraz z kosztami procesu i zastępstwa procesowego.

W sprzeciwie do nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości jako niezasadnego oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania sądowego. W uzasadnieniu podał, że powód wyszedł ze spółki zbywając swoje udziały w cenie ustalonej przez siebie, z konsekwencją w postaci przeniesienia na nabywcę wszystkich praw wspólnika, w tym majątkowego prawa do dywidendy objętej żądaniem pozwu. W umowie sprzedaży z 18 listopada 2013r. powód nie zastrzegł, jakoby część praw majątkowych związanych ze zbywanymi udziałami, w szczególności sporna dywidenda miałyby pozostać przy powodzie.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 26 marca 2015r oddalił powództwo zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 kwietnia 2002 r. powodowa spółka została wpisana do rejestru pod firmą (...) „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Przedmiotem działalności spółki jest: działalność wydawnicza, sprzedaż hurtowa żywności, napojów, tytoniu, budownictwo, wynajem maszyn i urządzeń, transport lądowy pozostały, bary, działalność związana z turystyką (...) (dowód: umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością k. 30-34, Krajowy Rejestr Sądowy z dnia 20.02.2014 r. k. 14-19).

Ze sprawozdania zarządu spółki za 2009 r. wynika, że spółka osiągnęła stratę w wysokości 77 791,50 zł, w 2010 r. spółka osiągnęła dochód w wysokości 3 953 874,77 zł, w 2011 r. spółka osiągnęła dochód w wysokości 403 280,67 zł, natomiast w roku następnym tj. 2012 spółka poniosła również stratę w wysokości 460 676,56 zł (dowód: sprawozdanie zarządu k. 24, 27, 162, 158)

W dniu 30 czerwca 2010 r. odbyło się Zgromadzenie Wspólników (...), z którego został sporządzony protokół wraz z uchwałami. Uchwałą nr(...) postanowiono pokryć stratę bilansową za 2009 r. dochodami z lat następnych. (dowód: protokół z 30.06.2010 r. k. 161)

W dniu 29 czerwca 2012 r. w siedzibie spółki w Z. odbyło się Zgromadzenie Wspólników spółki (...) sp. z o.o. tj. Z. D., J. S. i (...)sp. z o.o. działający przez Z. K. i J. M..

Uchwałą nr(...) zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe za 2011 r. który zamyka się po stronie aktywów kwotą w wysokości 6 791 046,31 zł i tą samą kwotą po stronie pasywów. Uchwałą nr(...) postanowiono pokryć stratę bilansową za 2009 r. dochodami z lat następnych, a pozostałą część dochodu przeznaczyć na wypłatę na dywidendy dla wspólników. Sposób oraz terminy wypłaty dywidendy określi odrębna uchwała wspólników. (dowód: Protokół Zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. z 29.06.2011 r. k. 126)

W dniu 18 listopada 2013 r. w Z. pomiędzy powodem a J. S. doszło do umowy sprzedaży udziałów. Powód oświadczył, iż objął 252 udziały po 500 zł z firmy (...), były one wolne od wszelkich obciążeń oraz praw i roszczeń osób trzecich, a w szczególności nie były obciążane prawem zastawu i stanowią jego odrębny majątek. Zbycie udziałów udzielone jest od zgody zarządu spółki. J. S. kupuje 252 udziały o wartości nominalnej 500 zł. (dowód: umowa sprzedaży udziałów

z 18.11.2013 r. k. 42-43). Warunki zbycia udziałów zaproponował powód i on też sporządził projekt umowy (zeznania powoda)

W dniu 27 grudnia 2013 r. doszło do zgromadzenia wspólników podczas, którego zostały uchwalone uchwały. Uchwałą nr (...)nie udzielono powodowi absolutorium. W dniu 18 listopada 2013 r. powód zrezygnował z funkcji prezesa Zarządu. (dowód: akt notarialny z 27.12.2013 r. rep.(...)k. 35-40)

W dniu 30 stycznia 2014 r. został sporządzony Protokół z Nadzwyczajnego Zebrania Wspólników pozwanej, z którego wynika, i spółka posiada łączną kwotę zadłużenia na 5 284 623,44 zł, kwota przewidywanych przychodów wynosi ok. 1 153 000 zł. Wskazano, że spółka posiada nieruchomości: działkę przy ul. (...), której wartość została oceniona przez rzeczoznawcę majątkowego na kwotę 246 000 zł. Ponadto podjęto uchwałę, że wszelka zaległa wypłata dywidend za lata 2010 i 2011r. będzie możliwa po spłacie zadłużenia (dowód: protokół z 30.01.2014 r. k. 111-112)

W dniu 12 grudnia 2014 r. Z. D. zawarł umowę cesji wierzytelności przysługującej mu z tytułu dywidendy za rok 2011 do kwoty 70 000 zł wraz z odsetkami i innymi należnościami ubocznymi. (dowód: zawiadomienie z 12.12.2014 r. k. 213) Na rozprawie w dniu 26 marca 2015 r. pełnomocnik powoda twierdził wbrew dokumentowi, iż w zawiadomieniu tym nastąpiła omyłka pisarska, bowiem chodziło o dywidendę za rok 2010. (dowód: oświadczenie pełnomocnika rozprawa 26.03.2015 r. nagranie 00:18:58)

Z zeznań powoda wynika, że istotnie w umowie z 18.11.2013 r. nie ma wzmianki o dywidendzie, ani o zrzeczeniu się praw do dywidendy. Przyznał, iż doszło do częściowego rozdysponowania dywidendą tj. 70 000 zł. Powód przyznał, iż całe pieniądze będące w dyspozycji spółki zostały przeznaczone na zakup inwestycyjny – nieruchomości. (dowód: zeznania – rozprawa 26.03.2015 nagranie 00:13:28 – 00:27:19)

Zeznań członka zarządu J. S. wynika, że podczas zawierania umowy dot. sprzedaży udziałów nie było mowy na temat wyłączenia dywidendy. To powód zaproponował zakup udziałów. Nie zostały wyłączone prawa do dywidendy, wspólnicy w spółce mieli świadomość, że spółka ma trudną sytuację finansową, że nie ma pieniędzy w spółce, a są tylko długi. Zakupywane nieruchomości w poprzednich latach były nabywane z zamiarem zrealizowania na nieruchomościach inwestycji. Nie było mowy, aby przekazywać nieruchomości na dywidendy. Nieruchomości były kupowane aby dopiero w przyszłości mieć z tego jakieś zyski. Wszyscy w spółce wiedzieli, że pieniędzy nie ma, dlatego nie było mowy o wypłacie dywidendy za poprzednie lata. Podczas podpisywania umowy nie rozmawiali na temat dywidendy, ponieważ była świadomość, że pieniędzy nie ma i nie ma z czego tej dywidendy wypłacić. J. S. w spółce jest od 2006 r. Wcześniej były wypłacane zaliczki na dywidendy. Wszystkie lokale zostały sprzedane aktami notarialnymi do końca 2012 r. Środki z tej sprzedaży zostały wykazane w bilansach za 2012 r. i 2013 r. Powód zaproponował zakup udziałów za cenę wskazaną w umowie. (dowód: zeznania rozprawa 26.03.2015 r. nagranie 00:27:27 – 00:49:36)

Powyższe ustalenia faktyczne poczynione zostały w oparciu o przedstawione przez strony dokumenty, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły również osobowe środki dowodowe w postaci zeznań stron. Zeznania tych osób Sąd uznał za wiarygodne w całości, jako logiczne, spójne, rzetelne, obszerne i wzajemnie się uzupełniające.

W ocenie Sądu I Instancji powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Z zeznań stron wynika, iż to powód był autorem umowy dotyczącej sprzedaży udziałów zawartej z J. S. w dniu 18 listopada 2013 r., jasno i precyzyjnie również z ich zeznań wynika, że to on zaproponował cenę za sprzedaż udziałów w firmie. Powód doskonale zdawał sobie sprawę w jaki sposób rozdysponowywane były pieniądze w spółce – przede wszystkim na zakup inwestycyjny. Zgodnie z postanowieniami uchwał w tym m.in. uchwały nr (...) zwartej w protokole Zgromadzenia Wspólników z 29 czerwca 2012 r. wynika, że dywidenda może być wypłacona w pieniądzu lub w postaci nieruchomości spółki. Natomiast sposób oraz terminy wypłaty dywidendy zostanie określona odrębną uchwałą wspólników.

Zdaniem Sądu z zapisu tego wyniku, że dywidenda może być wypłacona, co nie oznacza, że musi. Dlatego wspólnicy spółki podjęli wspólną decyzję, że każdy występujący w spółce zysk (przychód) będą przeznaczać na zakup nieruchomości, aby w ten sposób w przyszłości prowadzić jakąś inwestycję. Ponadto przesłuchiwane strony zgodnie zeznały, że nigdy nie została podjęta uchwała wspólników dotycząca sposobu i terminu wypłaty dywidendy. Ponadto powód wiedział, że odchodząc ze spółki pozostawia nieruchomości, ponadto brał udział w podejmowaniu decyzji dot. zakupu nieruchomości.

Powód sam zaproponował cenę sprzedaży udziałów, miał przy tym tę przewagę, że przedstawiał taką cenę, która zawierała rozliczenie wszystkich kwestii związanych z niewypłaconymi dywidendami, zakupionymi nieruchomościami, ewentualnymi przyszłymi należnościami, które mogą wpłynąć ze sprzedaży nieruchomości. Powód sam podjął stosowną decyzję i sam sformułował umowę.

Złożone w aktach sprawy zawiadomienie o cesji wierzytelności dot. dywidendy za rok 2011 r. W odpowiedzi pełnomocnik powoda podniósł na rozprawie, iż jest to oczywista omyłka pisarska. Mając na uwadze treść zawiadomienia k. 213, w kontekście faktu iż powód domagał się tylko dywidendy właśnie za rok 2011, Sąd uznał, że powoduje to dodatkowo, że roszczenie nie może być uznane za zasadne.

Dodatkowo Sąd stwierdził, że nie bez znaczenia pozostaje ostatecznie fakt uchylecia uchwał z których powód wywodził prawo do dywidendy (k. 220). Sąd wziął pod uwagę, iż pozwana spółka obszernie uzasadniła motywy uchylecia uchwał, a motywy te pozostają spójne z okolicznościami ujawnionymi w toku przesłuchania stron na rozprawie 26.03.2015r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1/ naruszenie prawa procesowego, a to:

a/ art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej i rzetelnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego poprzez jego dowolną i oderwaną od jego treści ocenę, w szczególności zaś w sposób polegający na tym, że Sąd wyprowadził wniosek iż:

- powód zbył przysługujące mu roszczenie o wypłatę dywidendy skonkretyzowane określoną kwotą wraz ze zbyciem udziałów w spółce, a to w sytuacji kiedy żaden ze zgromadzonych dowodów w sprawie nie pozwala na przyjęcie, iżby doszło do cesji wierzytelności przysługującej powodowi z tytułu wypłaty należnej dywidendy za rok 2011 w jakiegokolwiek części;

- powód rozporządził częściowo roszczeniem o wypłatę należnej mu dywidendy co do kwoty 70.000 zł, a to w sytuacji kiedy zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, iż rzeczywiście doszło do zbycia części wierzytelności, co stanowi wyciągnięcie wniosków sprzecznych z treścią zgromadzonego materiału dowodowego;

- powodowi nie przysługuje jako byłemu wspólnikowi legitymacja procesowa czynna do wystąpienia z żądaniem zapłaty należnych mu sum z tytułu dywidendy za rok 2011;

- cena sprzedaży udziałów wynikająca z umowy zawiera w sobie wartość należnego powodowi roszczenia o wypłatę dywidendy już należnej i wymagalnej za rok 2011, a to w sytuacji kiedy żaden ze zgromadzonych dowodów dopuszczonych i przeprowadzonych przez Sąd I instancji nie pozwala na wyprowadzenie powyższej konkluzji;

- uchwała o podziale wypracowanego w roku 2011 zysku nie jest uchwałą kategoryczną, lecz ma charakter dowolny, pozostawiając zysk do wypłaty swobodnej woli spółki, a to w sytuacji kiedy wskazywany przez Sąd Okręgowy zapis „dywidenda może być wypłacona”, z czego Sąd wywodzi dowolność w działaniu spółki w relacjach z uprawnionymi do

wypłaty zysku, winien być analizowany całościowo przy brzmieniu ustalonym protokołem zgromadzenia wspólników: „dywidenda może być wypłacona w pieniądzu lub majątku nieruchomym spółki”;

b/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nienależyte uzasadnienie zaskarżonego w stopniu co najmniej mogącym mieć wynik na możliwość polemiki z tymże orzeczeniem, a to poprzez:

- brak wskazania przesłanek, dla których Sąd I instancji przyjął, że uchwała o podziale zysku za rok 2011 nie została podjęta przed zbyciem przez powoda udziałów, bądź z terminie późniejszym wygasło roszczenie powoda wynikające z treści tejże uchwały;

- brak wykazania na jakiej podstawie Sąd I instancji utożsamia pojęciowo zakres pojęcia zdefiniowanego jako „prawo do dywidendy” z roszczeniem obligacyjnym o wypłatę dywidendy;

- brak wykazania, na jakiej podstawie Sąd I instancji przyjął, że powód rozdysponował roszczeniem o wypłatę dywidendy powstałym w chwili podjęcia przez zgromadzenie wspólników uchwały o podziale wypracowanego zysku za rok 2011 wraz ze sprzedażą, a to w sytuacji kiedy wniosek taki stoi jednoznacznie w sprzeczności ze zgromadzonym materiałem dowodowym;

- wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia zaskarżonego wyroku ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegającą na wyprowadzeniu wniosku, iż uchwała o podziale zysku została skutecznie w stosunku do powoda uchylona przez zgromadzenie wspólników (...) Sp. z o.o., a to w sytuacji kiedy z ustaleń faktycznych tegoż Sądu jednoznacznie wynika, iż na dzień podjęcia uchwały w dniu 29.6.2012 roku powód był udziałowcem tejże spółki i to jemu przysługuje roszczenie obligacyjne wobec strony pozwanej;

- wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia zaskarżonego wyroku ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegającą na wyprowadzeniu wniosku, że powód zbył roszczenie pieniężne o zapłatę sumy stanowiącej dywidendę za rok 2011 wraz ze zbyciem udziałów, a to w sytuacji kiedy ujawniony materiał dowodowy, w szczególności zeznania stron postępowania (powód i J. S. za stronę pozwaną) jednoznacznie wskazali, że nie czynili ustaleń w zakresie zbycia jakichkolwiek roszczeń wymagalnych za lata 2010 i 2011;

- brak wypełnienia ustawowych elementów uzasadnienia, tj. brak omówienia podstawy prawnej i faktycznej niezbędnych dla uzasadnienia wyroku, a to w sytuacji kiedy Sąd I instancji w ogóle nie dokonał analizy prawnej stanu faktycznego przezeń ustalonego;

2/ naruszenie prawa materialnego, a to:

a/ art. 193 § 1 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na nieuzasadnionym przyjęciu, że:

- nie doszło do skonkretyzowania roszczenia powoda o wypłatę należnej mu dywidendy za rok 2011, a to w sytuacji kiedy sam fakt podjęcia uchwały o wypłacie zysku wspólnikom w formie dywidendy konkretyzuje roszczenie wspólnika zmieniając charakter abstrakcyjnego prawa do zysku w konkretne roszczenie obligacyjne o zapłatę określonej sumy pieniężnej;

- powodowi nie przysługuje roszczenie obligacyjne wynikające ze skonkretyzowanego już prawa do zysku poprzez podjęcie uchwały;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieuzasadnionym przyjęciu, nie posiadającym oparcia w materiale dowodowym, że cena sprzedaży udziałów, ustalona znacznie poniżej ceny nominalnej, zawiera również w sobie odpłatność za wymagalne roszczenie z tytułu dywidendy;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieuzasadnionym przyjęciu, że powodowi nie udzielono absolutorium z wykonania zarządu w roku 2013, a to w sytuacji kiedy uchwała w tym przedmiocie zapadła na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników, a to w sytuacji kiedy sprawy te zastrzeżone zostały do wyłącznej właściwości zwyczajnego

zgromadzenia wspólników spółki, a nadto gdy na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników w dniu 30 czerwca 2014 roku podjęto uchwałę w przedmiocie udzielenia zarządowi absolutorium z wykonania obowiązków w roku 2013;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieusprawiedliwionym i nie popartym żadnym dowodem źródłowym, że powód rozporządził częściowo roszczeniem o wypłatę należnej mu dywidendy co do kwoty 70.000 zł, a to w sytuacji kiedy zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, iż rzeczywiście doszło do zbycia części wierzytelności.

Na tej podstawie wniósł zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kwoty 103.303,17 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 27 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz postępowania.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania Apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji, zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy poczynił co do zasady prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny uznał za swoje, ale wyciągnął z nich nietrafne wnioski.

Sąd Apelacyjny uzupełnił w niewielkim stopniu ustalenia faktyczne Sądu I Instancji przeprowadzając dowód z umowy cesji wierzytelności z dnia 10 grudnia 2014r zawartej pomiędzy powodem, a (...) spółką z o.o. w Z., z której wynika, że powód zbył tą umową wierzytelność o wypłatę dywidendy za rok 2010, a nie za rok 2011, która jest przedmiotem niniejszej sprawy. Kwestia ta była sporna już przed Sądem I Instancji i wobec istniejących wątpliwości należało ją ostatecznie wyjaśnić.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę na treść art. 192 pkt 3 k.p.c. w myśl , którego zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy. Jedynie nabywca może wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej. Przepis ten ma zastosowanie niezależnie od tego czy w danym procesie zbywcą jest powód czy pozwany. Tym samym pogląd Sądu Okręgowego, co do bezzasadności roszczenia powoda w zakresie objętym cesją (w razie uznania powództwa za uzasadnione co do zasady) , nie jest uprawniony.

W ocenie Sąd Apelacyjnego powództwo jest uzasadnione w całości.

Zgodnie z treścią art. 193 § 1 kodeksu spółek handlowych, uprawnionymi do dywidendy za dany rok obrotowy są wspólnicy, którym udziały przysługiwały w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku. Paragraf 2 tego przepisu stanowi, że umowa spółki może upoważniać zgromadzenie wspólników do określenia dnia, według którego ustala się listę wspólników uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy (dzień dywidendy). Natomiast w myśl § 4 dywidendę wypłaca się w dniu określonym w uchwale wspólników. Jeżeli uchwała wspólników takiego dnia nie określa (jak w niniejszej sprawie), dywidenda jest wypłacana w dniu określonym przez zarząd.

Podstawowym zadaniem spółki, która powstaje w celu gospodarczym, jest osiągnięcie zysków. Do czasu podjęcia uchwały o podziale zysku przez zgromadzenie wspólników mamy do czynienia z ogólnym prawem udziałowym wspólnika, prawem o charakterze warunkowym. Czysty zysk przeznaczony uchwałą do podziału określamy mianem dywidendy, a abstrakcyjne prawo wspólnika do zysku, przekształca się w wierzytelność. Wspólnik staje się wierzycielem, a spółka dłużnikiem.

Z kolei z art. 191 § 1 k.s.h. wynikają dwie kumulatywne przesłanki powstania prawa do zysku in concreto (czyli prawo do dywidendy - zysku przeznaczonego przez spółkę dla wspólników). Po pierwsze, spółka musi osiągnąć zysk w danym roku obrotowym, przy czym zysk ten wykazuje sprawozdanie finansowe. Pod drugie zaś, zgromadzenie wspólników przeznaczyło całość lub część tego zysku na dywidendę dla wspólników.

Prawa wspólników do dywidendy nie ogranicza istniejąca, niepokryta przez spółkę strata, bo w aktualnym stanie prawnym nie istnieje obowiązek pokrycia przez spółkę straty.

Nabyte przez wspólnika prawo do dywidendy nie może być już przedmiotem rozporządzeń spółki (np. przez zmianę uchwały zgromadzenia o przeznaczeniu określonej części zysku na dywidendę), chyba że za zgodą wszystkich uprawnionych do dywidendy. Prawo do uchwalonej przez zgromadzenie dywidendy (roszczenie o wypłatę przyznanej dywidendy) może być przedmiotem obrotu (np. przelewu). Również z ogólnych zasad prawa cywilnego wynika, że dłużnik nie może jednostronnie uchylić się od obowiązku wykonania zobowiązania, bez wyraźnego umocowania w ustawie.

Wstrzymanie zatem wykonania uchwały z dnia 29.06.2012r przez Zgromadzenie Wspólników w dniu 30 stycznia 2014r (k.111), a następnie przeznaczenie wszelkiej dywidendy za lata 2010-2011 na kapitał zapasowy spółki uchwałą z 28 marca 2014r (k.113) nie mogło wywrzeć skutku prawnego wobec powoda, który na taką dyspozycję jego wierzytelnością nie wyraził zgody.

Jest poza sporem, że uchwałą nr (...) z dnia 29 czerwca 2012r wspólnicy pozwanej spółki przeznaczali do podziału część zysku spółki wypracowanego w 2011 roku w kwocie 295.151,92 zł z czego na powoda przypadło 103.303,17 zł. Strona pozwana nie zgłosiła zarzutów co do ważności tej uchwały, a umowa spółki nie zawiera odmiennych postanowień.

Uchwała w przedmiocie przeznaczenia zysku do podziału jest stanowcza i bezwarunkowa. Jedynie w zakresie sposobu wypłaty dywidendy zawiera postanowienie, że „może być wypłacona w pieniądzu lub w postaci majątku nieruchomego spółki” (k.126). Zatem w zakresie sposobu wypłaty dywidendy po stronie spółki powstało zobowiązanie przemienne, które zgodnie z art. 365 § 1 i 2 k.c. mogło zostać wykonane przez zapłatę lub przekazanie równoważnej nieruchomości. Jednak w myśl § 3 tego przepisu, jeżeli strona uprawniona do wyboru świadczenia (dłużnik) wyboru tego nie dokona, to po stosownym wezwaniu wierzyciela uprawnienie do dokonania wyboru przechodzi na drugą stronę (vide: wezwanie z 24.12.2013r –k.13, wniosek o zawiązanie do próby ugodowej –k.55). Jest bezspornym, że strona pozwana dysponowała po podjęciu uchwały licznymi nieruchomościami i nadal posiada nieruchomości, a powód w toku postępowania wyrażał gotowość przyjęcia nieruchomości, więc ze spełnieniem świadczenia nie powinno być problemu.

Należy zwrócić uwagę, że przedmiotowa uchwała o podziale zysku z dnia 29 czerwca 2012r przewidywała uprawnienie dla zgromadzenia wspólników określenia sposobu i terminu wypłaty dywidendy. W pierwszym rzędzie należy zwrócić uwagę, że postanowienie to jest bezskuteczne jako sprzeczne z treścią art. 193 § 4 k.s.h., który kwestię terminu wypłaty dywidendy w takiej sytuacji zastrzega dla zarządu. Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący. Gdyby nawet nie podzielić tego poglądu, to nie można się zgodzić, że stanowiskiem, że zobowiązaną do wypłaty dywidendy spółkę nie wiążą żadne terminy. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Zatem po otrzymaniu pierwszego wezwania zarząd spółki powinien niezwłocznie zwołać zgromadzenie wspólników. Zarząd ani zgromadzenie wspólników nie może uniemożliwić wypłaty dywidendy przez niepodjęcie uchwały a tym bardziej przeznaczać ją na inne cele. Spółka działa przez swoje organy i odpowiada wobec osób trzecich za skutki ich zaniechań.

Również zbycie udziałów przez powoda na rzecz J. S. w dniu 18 listopada 2013r nie spowodowało utraty przez powoda wierzytelności o wypłatę dywidendy. Umowa ta bowiem w swojej treści nie zawiera żadnych postanowień odnoszących się do przysługującej powodowi dywidendy (k.42). Ustalona cena za 252 udziały (35%) w wysokości 35.000 zł dobitnie przekonuje, że nie obejmuje ona wierzytelności o wypłatę dywidendy, tym bardziej, że z wierzytelnością za rok 2010 roszczenie powoda przekracza milion złotych. Okoliczność, że to powód przygotował projekt umowy i podyktował cenę nie zmienia oceny treści umowy. Umowa zbycia udziałów została dokonana przed uchycieniem przez spółkę obowiązku wypłaty dywidendy, zatem nabywczyni nie miała podstaw do przypuszczania, iż nabywając udziały za 35.000 zł nabywa jednocześnie prawo do wypłaty dywidendy. Sama J. S. słuchana w charakterze strony zeznała, że strony umowy zbycia udziałów przy zawieraniu umowy nie poruszały kwestii dywidendy. Samo zatem niewyłączenie

prawa do dywidendy przy zbyciu udziałów nie jest wystarczające do przyjęcia, że nabywca udziałów nabył również prawo do dywidendy za poprzednie lata.

Również wcześniejsza zgoda powoda na nabywanie nieruchomości z pieniędzy przeznaczonych na dywidendę nie dowodzi rezygnacji powoda z tej wierzytelności, skoro mogła być zrealizowana w drodze przekazania nieruchomości.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia z dnia 4 września 2014 r. II CSK 776/13, LEX nr 1541048) ogólne prawo majątkowe do zysku konkretyzuje, w wierzytelność przysługującą osobie, która w dniu dywidendy (art. 193 § 1 k.s.h.) legitymowała się ze skutkiem wobec spółki (art. 187 § 1 k.s.h.) określoną liczbą udziałów. Wobec powyższego nie ma żadnych uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że wraz z nabyciem praw udziałowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przechodzą na nabywcę wszelkie inne wierzytelności przysługujące zbywcy wobec spółki, której udziały były przedmiotem obrotu. Stanowisko to Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela.

Nabywca udziału (udziałów) w spółce wstępuje wszak w istniejący pomiędzy spółką a zbywcą stosunek uczestnictwa w spółce, którego składnikiem jest zbywane prawo (udział). Przy braku odpowiednich postanowień umowy kupna sprzedaży udziałów na nabywcę udziałów przechodzą tylko prawa związane z nabywanym, istniejącym udziałem. W takiej sytuacji nie przechodzą na nabywcę istniejące w chwili zbycia udziałów wierzytelności przysługujące zbywcy w stosunku do spółki wynikające z jego majątkowych uprawnień. Przykładem może być dywidenda czy już zarządzony w spółce zwrot dopłat.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy na podstawie art. 98 k.p.c.

SSA Marek Boniecki SSA Józef Wąsik SSA Zbigniew Ducki